

Brüssel, 16.1.2020
COM(2020) 6 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaruanne 2018. aastal rahastatud Euroopa Liidu humanitaarabioperatsioonide kohta

SISSEJUHATUS	2
2018. AASTAL TOETATUD HUMANITAAROPERATSIOONID	2
Ülevaade peamistest 2018. aastal toetatud humanitaarabioperatsioonidest.....	3
Horisontaalprioriteedid	9
2018. aastal tehtud hindamiste kokkuvõte	10
2018. a eelarve	11
LISATEAVE JA ALLIKAD.....	13
2014. aasta partnerluse raamlepingule allakirjutanud partnerite loetelu.....	13

SISSEJUHATUS

Käesolevas aruandes antakse ülevaade liidu peamistest meetmetest, mida Euroopa Komisjon võttis 2018. aastal humanitaarabi valdkonnas, ja saavutatud poliitilistest tulemustest. Aruanne on koostatud kooskõlas nõukogu 20. juuni 1996. aasta humanitaarabi määruse (EÜ) nr 1257/96 artikliga 19.

2018. AASTAL TOETATUD HUMANITAAROPERATSIOONID

Viimase paari kümnendi jooksul on humanitaarkriisid muutunud keerulisemaks ja tõsisemaks. Humanitaarabi vajaduse peamine põhjus on endiselt konfliktid, samal ajal kui paljud inimesed vajavad ikka veel looduskatastroofide tõttu hädaabi. 2018. aastal vajas abi rohkem kui 134 miljonit inimest.

EL on endiselt üks suurimaid humanitaarabi andjaid, pakkudes kõige haavatavamatele inimestele abi ja toetust nii humanitaarabi kui ka kodanikukaitseabi kujul. Sellest hoolimata oli kiire reageerimine tekkivatele kriisidele endiselt juurdepääsu- ja julgeolekupiirangute tõttu keeruline.

Euroopa Komisjon oli ELis kriisidele reageerimisel esirinnas, rahastades humanitaarabioperatsioone rohkem kui 1,8 miljardi euro (ÜRO humanitaarabi kampaania panus oli 25,4 miljardit dollarit) ulatuses enam kui 90 riigis ning keskendudes ennekõike konfliktist mõjutatud Süüria elanikkonna ja naaberriikides paiknevate pagulaste toetamisele.

Komisjoni eesmärkide keskmes oli põhimõttepärase humanitaarabi edendamine ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimine. ELil oli endiselt rahvusvaheline juhtroll kahe rahastajate rühma juhatamisel: Rahvusvaheline Punase Risti Komitee abiandjate toetusrühm ning humanitaarabi rahastamise hea tava rühm (viimast juhatatakse koos Šveitsiga). Lisaks juhtis komisjon 2019. aasta jaanuarini üleilmset algatust „Kaitse tagamine soolise vägivalda eest hädaolukordades“. Sooline vägivald ja hariduse andmine hädaolukordades olid endiselt ELi humanitaartegevuse põhiprioriteedid.

Komisjon jätkas tööd vastupanuvõime suurendamise alal vastuseks üleilmsele kriiside ja ebakindluse levikule. Sellega seoses tegi komisjon humanitaar- ja arenguabi lõimimisel edusamme. Lõimimise rahuelement kinnitati 2018. aasta septembris toimunud mitteametlikul välisasjade arengunõukogu kohtumisel, kus jõuti järeldusele, et humanitaar-, arengu- ja rahutegevuse lõimimine peaks lahendama pikaajalisi kriise põhimõttekindla humanitaartegevuse kaudu.

Komisjon jätkas tööd, et suurendada kulutõhusust kooskõlas maailma humanitaarabi tippkohtumisel rahastajate ja operatiivasutuste ulatusliku kokkuleppega (Grand Bargain) võetud kohustustega. Sellega seoses avaldas komisjon suunise suuremahuliste rahaülekannete tegemise kohta, mis tagab väiksemad halduskulud ja selle, et abisaajateni jõuab rohkem vahendeid. Selles kontekstis jätkas EL oma suurima rahaprogrammi, hädaolukorra sotsiaalse turvavõrgu, käivitamist, et aidata Türgis pagulasi.

Ülevaade peamistest 2018. aastal toetatud humanitaarabioperatsioonidest

Euroopa Komisjon sekkus mitmesugustesse kriisidesse ja katastroofidesse üle kogu maailma. Osa neist on allpool välja toodud.

Hädaolukordadele reageerimine

Komisjon kasutas spetsiaalseid hädaabimeetmeid, et reageerida kiiresti uutele hädaolukordadele ja tõsiselt halvenevatele olemasolevatele kriisidele, mida polnud võimalik iga-aastase rahastamisotsuse vastuvõtmise ajal ette näha. Hädaabimeetmete alla kuulub neli vahendit: akuutne suurtele hädaolukordadele reageerimise vahend (ALERT), epideemiate vahend, väikesemahuline vahend ning rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsiooni (IFRC) katastroofiabi hädaolukordade fondi (DREF) toetused.

ALERT pakub kiiret esiliinirahastust ootamatutele suuremahulistele, enam kui 100 000 inimest mõjutavatele looduskatastroofidele reageerimiseks. 2018. aastal eraldati 8,65 miljonit eurot, et reageerida tõsistele üleujutustele Keenias, Etioopias ja Nigeerias, maavärinatele ja tsunamile Indoneesias ning troopilise tsükloni tagajärgedele Filipiinidel.

Epideemiate vahend võimaldas kiirelt rahastada nelja haiguspuhangu likvideerimist: Lassa palavik (Nigeeria), ebola (Kongo DV), koolera (Djibouti, Niger ja Zimbabwe). Välja maksti 2,775 miljonit eurot.

Väikesemahulist vahendit kasutati seitsmele katastroofile reageerimiseks kogusummas 2,225 miljonit eurot: Tonga (troopiline torm), Nigeeria (pagulaste liikumine), Nicaragua (rahvarahutused), Guatemala (vulkaanipurse), Laos (tammi purunemine), Venezuela (üleujutused) ning Haiti (maavärin).

Lisaks oli Euroopa Komisjon üks peamisi DREFi rahastajaid, panustades 39 operatsiooni kokku 3,9 miljonit eurot, mis moodustab 2018. aasta fondist umbes 25 %.

Süüria kriis

2018. aastal kestis Süüria kriis juba kaheksandat aastat järjest. Selle aja jooksul on rünnakud ja territoriaalse kontrolli muutused põhjustanud rohkem kui 13 miljoni inimese massilise ümberasumise, tuues kaasa tohutuid kannatusi ja surmajuhtumeid. Komisjon osutas elupäästvat abi, peamiselt toidu, ravimite, joogivee ja peavarju andmise kujul. Komisjoni tegevus tõi kasu nii Süüria elanikkonnale kui ka Süüria pagulastele Liibanonis, Jordaanias ja Egiptuses. Komisjon osutas humanitaarabi kokku 260 miljonit euro eest.

Lisaks osales EL mitmetes rahvusvahelistes diplomaatilistes algatustes, näiteks Brüsselis toimunud konverentsil „Süüria ja selle piirkonna tuleviku toetamine“, Genfi rahvusvahelise Süüria toetamise rühma humanitaarabi rakkerühmas, Oslos ja Berliinis toimunud kõrgemate ametnike kohtumistel ning muudes püüdlustes toetada humanitaarpõhimõtete ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist. Brüsselis toimunud konverents tõstis teadlikkust Süüria sündmustest mõjutatud tsiviilisikute kannatustest ning kokku eraldati 2018. aastaks 3,5 miljardit eurot, millele lisandusid mitmeaastased eraldised perioodiks 2019–2020 kogusummas 2,7 miljardit eurot.

Türgi

2018. aasta juunis nõustus EL eraldama Türgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastusse veel 3 miljardit eurot. Teise osamakse raames võeti 2018. aastal kulukohustusi 550 miljoni euro ulatuses, millest 50 miljonit eraldati humanitaarabi, ennekõike kaitse ja tervishoiu, tarbeks. Sellest tulenevalt sõlmiti rahastu raames humanitaarrahastuslepingud kokku 1,45 miljardi euro väärtuses.

Rahastu suurim humanitaarprogramm, hädaolukorra sotsiaalne turvavõrk, jätkas 1,7 miljoni abisaaja põhi- ja kaitsevajaduste katmist. See oli ELi ajaloo suurim eraldiseisev humanitaarprojekt. Hädaolukorra sotsiaalse turvavõrgu edasiarendusena rahastas EL alates 2017. aasta algusest haridusliku otstarbega tingimuslike rahaülekannete projekti (CCTE) ning 2018. aasta detsembriks toetas see 517 000 lapse regulaarset kooliskäimist.

Lääne-Balkani riigid

2018. aastal keskendus ELi humanitaartegevus peamiselt pagulaste ja migrantide toetamisele Bosnia ja Hertsegoviinas. Kohalikud kogukonnad ja rahvusvahelised organisatsioonid pakkusid esmast abi, nagu näiteks toitu, peavarju ning elementaarseid tervishoiuteenuseid. Sellegipoolest olid nad ülekoormatud ning 2018. aasta mais palus Bosnia ja Hertsegoviina ministrite nõukogu ametlikult ELilt abi.

Euroopa Komisjon eraldas 2018. aastal 2 miljonit eurot humanitaarabi, et osutada hädaabi pagulaste ja migrantide vajaduste katmiseks. Lühiajalist abi täiendati 7,2 miljoni eurose vahetoetusega.

Ukraina

Pärast rohkem kui nelja-aastast konfliktiolukorda vajas Ida-Ukraina 2018. aastal endiselt humanitaarabi. Konflikt mõjutas rohkem kui 4,4 miljonit inimest, kellest vähemalt 3,4 miljonit vajas humanitaarabi. Piiratud juurdepääs humanitaarabile ning ebasoodsad poliitilised ja julgeolekusuundumused halvendasid humanitaarolukorda. Humanitaarabi osutamine oli raskendatud konflikti suure politiseerumise ning rahastajate eraldatavate vahendite vähenemise tõttu.

EL ja selle liikmesriigid olid endiselt ühed suurimad humanitaarabi rahastajad, andes kokku 232 miljoni euro väärtuses toetusi. EL jätkas elupäästva abi andmist kõige haavatavamatele, soodustades samal ajal teistes Ida-Ukraina piirkondades sujuvat üleminekut keskmise pikkusega ja pikaajalisele abile.

Jeemeni kriis

Jeemenis oli 2018. aastal maailma suurim humanitaarkriis, mille tõttu vajas abi 22,2 miljonit inimest. Jätkuv konflikt, rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised ja riigi kehv majanduslik olukord tekitasid 20 miljoni inimese jaoks suurima toiduga kindlustatuse valdkonna hädaolukorra. 2018. aasta juunis alanud rünnak Hodeidah linnale põhjustas üle 500 000 inimese ümberasustamise ning süvendas kriisi veelgi. Lisaks jätkus Jeemenis koolerapuhang.

2018. aastal suurendas komisjon kriisiabi mahtu, andes 127,5 miljonit eurot elupäästvat abi rohkem kui 14 miljonile haavatavale inimesele.

Mali piirkondlik kriis

Relvakonflikti ja vägivalda süvenedes jätkus kriisi ülekandumine naaberriikidesse, nimelt Burkina Fasosse, Mauritaaניותse ja Nigerisse. Umbes 390 000 inimest asustati sunniviisiliselt ümber. Selle tulemusena suurenes humanitaarabivajadus, samal ajal kui juurdepääs oli endiselt raskendatud.

2018. aastal andis komisjon 61 miljoni euro väärtuses humanitaarabi, keskendudes ennekõike tervishoiule ja toitumisele, kattes 80 % põhjapoolsetest tervishoiupiirkondadest. Kokku sai erakorralist toiduabi umbes 160 000 haavatavat inimest. Üle 124 000 tõsise akuutse alatoitumuse all kannatava alla viieaastase lapse sai elupäästvat toiduabi ning hädaolukordades hariduse andmisega seotud tegevustest said kasu tuhanded Põhja- ja Kesk-Mali lapsed. Lisaks andis komisjon toiduabi üle 140 000 Mali pagulasele Burkina Fasos ja Nigeris ning toiduabi ja hädaolukordades haridust Mali pagulastele Mauritaaניותas.

Saheli kriis

2018. aastal oli Sahelis paljude aastate kõige tõsisem toidu- ja toitumiskriis. Konflikti suurenenud levik ning põllumajandus- ja karjakasvatuskriis halvendasid niigi keerulist olukorda, mis mõjutab üha haavatavamalt elanikkonda.

Komisjon osutas mitmetes mõjutatud riikides hädaabi kokku 272,9 miljoni euro eest. Üle 1,1 miljoni haavatava inimese sai toiduvarustuskindluse parandamiseks antavat abi ning rohkem kui 450 000 tõsise akuutse alatoitumuse all kannatavat last sai elupäästvat ravi. EL on teinud pingsat tööd, et lõimida humanitaar- ja arenguabi, suurendades mõjutatud elanikkonna vastupanuvõimet, vähendades humanitaarabivajadust ning tegeledes toiduga kindlustamatuse ja akuutse alatoitumise algpõhjustega.

Tšaadi järve vesikonna kriis

2018. aastal mõjutas konflikt ja vägivald tõsiselt 17 miljonit selle piirkonna elanikku. Rohkem kui 2,7 miljoni inimest, sealhulgas 1,5 miljonit last, asustati sunniviisiliselt ümber riigisisest või naaberriikidesse. Akuutne toiduga kindlustamatus ja alatoitumus olid endiselt kriitilisel tasemel ning 3 miljonit inimest kannatasid tõsise toiduga kindlustamatuse all.

Komisjon reageeris mõjutatud riikide mitmesugustele humanitaarabivajadustele üle 105 miljoni euro eraldamisega. Riigisisestele põgenikele, pagulastele ja haavatavatele vastuvõtivatele kogukondadele toiduabi, põhiliste tervishoiuteenuste, vee ja kanalisatsiooni, peavarju ning majapidamistarvete pakkumiseks kasutati märkimisväärsed rahalisi vahendeid. 2018. aasta septembris Berliinis toimunud Tšaadi järve piirkonna teemaline konverents andis võimaluse uuendada rahvusvahelist pühendumust Tšaadi järve riikide toetamisele. Seejärel teatas EL 138 miljoni euro eraldamisest humanitaar- ja arenguabi rahastamiseks.

Kesk-Aafrika Vabariigi piirkondlik kriis

Olukorra halvenemine jätkus ning kriis kandus üha enam naaberriikidesse. Relvastatud rühmade kokkupõrked ning rünnakud humanitaartöötajate vastu ägenesid. Enam kui pool Kesk-Aafrika Vabariigi elanikkonnast (umbes 2,5 miljonit inimest) vajab humanitaarabi. Ligi 2 miljonit inimest kannatas akuutse toiduga kindlustamatuse all ning kahel kolmandikul elanikkonnast puudus juurdepääs esmastele tervishoiuteenustele. Iga neljas kodanik asustati sunniviisiliselt ümber kas riigisiselt või naaberriikidesse (Kameruni, Tšaadi ja Kongo DVsse).

Komisjon eraldas kriisile üle 33 miljoni euro humanitaarabi. See hõlmas hädaabi konfliktist mõjutatud KAV elanikkonnale, aga ka pagulastele naaberriikides.

Kongo Demokraatlik Vabariik (Kongo DV)

Humanitaarolukord halvenes edasi ning elanikkonda mõjutas jätkuv konflikt, sundümbervasustamine ning ebakindel poliitiline olukord. 2018. aasta augustis kuulutati Kongo DVs välja 10. ja suurim ebolapuhang. Esimest korda avaldus see konfliktidest mõjutatud piirkonnas, mis raskendas probleemi lahendamist, kuna kogukonna vastuseis oli vägivaldne ning haiguse piirkondliku levimise oht suur. Lisaks oli Kongo DVs 13 miljonit inimest toiduga kindlustamata, mida on kaks korda rohkem kui 2017. aastal. Viimastel aastatel on sunniviisiliselt ümber asustatud umbes 4,5 miljonit inimest ning 800 000 kongolast on otsinud varjupaika naaberriikides.

ELi rahastus küündis rohkem kui 80 miljoni euroni, mida kasutati ennekõike elupäästva ja logistilise abi osutamiseks humanitaarabilendude kaudu. Seoses ebola probleemi lahendamisega tegi EL tihedat koostööd Kongo DV valitsuse ja peamiste partneritega, pakkudes tehnilist oskusteavet, logistilist abi ning rahastust ka naaberriikides.

Somaalia

Humanitaarabivajadus oli tõsise põua ja relvakonflikti jätkumise tõttu endiselt suur. Toiduga kindlustatus ja toitumisolukord olid jätkuvalt kriitilised: humanitaarabi vajab 6,2 miljonit inimest ehk pool elanikkonnast. Selle alla kuulus 2,6 miljonit riigisisest põgenikku, kes elavad ülerahvastatud asulates ning puutuvad kokku kaitseriskidega, 300 000 neist tõsteti sunniviisiliselt välja linnapiirkondades asuvatest riigile kuuluvatest hoonetest.

ELi 89 miljoni eurone eraldas võimaldas partneritel osutada elupäästvat abi sularaha, tervishoiu- ja toitumisteenuste, peavarju, vee, kanalisatsiooni ja hügieeniga seotud abi kujul. Humanitaarabi ja soodsate vihmasadude abil vähenes tõsiselt toiduga kindlustamata inimeste arv perioodil 2017–2018 54 % võrra. Et minna üle hädaolukorrale reageerimiselt šokkidele reageerimisele ning ennustatavatele turvaabinõudele, tehti koostöös arengu rahastajatega algatusi. Humanitaarolukord on endiselt ebastabiilne ning humanitaarabivajaduse tase on võrreldav kahe aasta taguse kriisieelse ajaga.

Etioopia

Alates 2017. aastast on etniliste rühmade vahelise vägivalla tagajärjel tekkinud 3 miljonit riigisisest põgenikku. Avatud uste poliitika tõttu oli Etioopia poolt vastu võetud pagulaste arv üks Aafrika suurimaid: vastu võeti üle 900 000 pagulase Lõuna-Sudaanist, Somaaliast ja

Eritreast. Humanitaartöötajad muretsesid uute saabujate ebapiisava abistamise pärast, mis põhjustas väga kõrge alatoitumise määra.

2018. aastal panustas komisjon 63 miljonit eurot kriisist mõjutatud inimeste vajaduste katmiseks Etioopias. EL abistas partnerite kaudu Lõuna-Sudaanist ja Eritreast pärit pagulasi toidu, peavarju, esmatarbekaupade, alatoitumuse ravi, vee ja kanalisatsiooniga. Suurima osaga rahastusest abistati riigisiseseid põgenikke, kes olid sunnitud põgenema vägivalla ning kodude ja elatusvahendite hävimise tõttu.

Sudaan

2018. aasta alguses alanud sotsiaalmajanduslik kriis põhjustas humanitaarolukorra halvenemise. Kehv juurdepääs toidule ja tervishoiuteenustele koos negatiivsete toimetulekumeetmetega põhjustasid ka kaitsevajaduse suurenemise. Palju inimesi seisis silmitsi toiduga kindlustamatusega juba saagikoristuse ajal, mis süvenes põuaperioodil veelgi, mõjutades umbes 6 miljonit inimest ning põhjustades suurt haavatavust ning tõsise akuutse alatoitumuse kriitilist taset. Üha suuremad piirangud füüsilisele juurdepääsule sularahale tekitasid lisatakistusi.

Et vastata Sudaani suurenevale humanitaarabivajadusele, organiseeris komisjon 41 miljonit eurot toetust, et rahuldada esmavajadusi.

Venezuela

Elanikkonna elutingimused halvenesid sotsiaalmajandusliku ja poliitilise kriisi tõttu. Ravimite puudus koos tervishoiusüsteemi jõudluse järsu vähenemisega põhjustas ravi vajavate inimeste arvu suurenemise. Ennetavate programmide lõpetamine põhjustas mitu suurt nakkushaiguspuhangut, sanitaaringimuste halvenemise ja vaksineerituse vähenemise. Paljudes piirkondades ületasid alatoitumuse määrad hädaolukorra piire. Mõrvade ja vägivalla määrad olid endiselt ühed maailma suurimad. 2018. aasta lõpuks oli riigist lahkunud 3,2 miljonit inimest, kes suundusid ennekõike Colombiasse, Peruu, Ecuadori ja Brasiiliasse.

EL eraldas kokku 32 miljoni eurot, et tagada ennekõike tervishoiu- ja toitumisteenused, vesi ja kanalisatsioon, kaitse, haridus hädaolukorras ning toetada vastuvõtvaid kogukondi. See summa hõlmab 7 miljonit eurot Euroopa Arengufondi suurendamiseks, et katta pakilisemaid humanitaarabivajadusi.

Colombia

Humanitaarabivajadus suurenes, rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimine seati kahtluse alla ning relvastatud rühmade vägivald tsiviilisikute vastu põhjustas elanikkonna sundümberasustamise. 2018. aastal asustati ümber üle 150 000 inimese ning 1 miljon inimest kannatas vangistamise ja liikumise piiramise tõttu. Aasta lõpuks olid naaberriigid võtnud vastu umbes 300 000 Colombia pagulast. Samal ajal sundis Venezuela kriisi süvenemine inimesi Colombiasse põgenema. Lisaks oli riik looduskatastroofidele väga vastuvõtlik ning konfliktist mõjutatud piirkonnad võimaldasid päästetöötajatele ainult piiratud juurdepääsu.

Komisjon eraldas 8,56 miljonit eurot, et aidata konfliktist mõjutatud inimesi ning suurendada õnnetusvalmidust. Abivaldkondade alla kuulusid: kaitse, tervishoiuteenused, vesi ja kanalisatsioon kõige haavatavamatele rühmadele, hädaolukordades hariduse andmine ning õnnetusvalmidus.

Haiti

Haiti seisis aasta jooksul silmitsi kriitilise toiduga kindlustamatusega: tõsise toidukriisi all kannatas rohkem kui 1,3 miljonit inimest. Mitmes kohas oli akuutse alatoitumuse esinemissagedus alla viieaastaste laste seas endiselt suur ja ületas WHO hädaolukorra tasemeid. Rohkem kui kaks aastat pärast orkaan Matthew'd puudus enam kui 140 000 mõjutatud majapidamisel endiselt ligipääs maavärinakindlatele varjupaikadele ning veele ja kanalisatsioonile.

2018. aastal kulutas EL 12 miljonit eurot, et võidelda suure toiduga kindlustamatusega ning toetada humanitaartegevuste ülest koordineerimist. Lisaks investeeriti 3,4 miljonit eurot õnnetusvalmidusalgatustesse, et toetada kiirreageerimisvõimet, katastroofikindlate varjupaikade ehitamist ning suurendada valmisolekut põuaks. Lisaks andis EL vastuseks oktoobrikuisele maavärinale 0,2 miljonit euro väärtuses esmatarbeesemeid.

Afganistan

Juba 18 aastat kestva konflikti tõttu on tsiviilisikutest inimohvrite arv ja elanikkonna sundümberasustamine üha kasvanud. Riiki tabas ka ränk põud, mis mõjutas suuresti põllumajandustoodangut, mis omakorda mõjutas rohkem kui 13 miljonit inimest. Paljud 600 000 uue riigisisese põgeniku ja hinnanguliselt 820 000 aastal 2018 Iraanist ja Pakistanist naasnud (nii registreeritud kui ka registreerimata) pagulase seast vajasid abi. Umbes 13,5 miljonit inimest seisis silmitsi toiduga kindlustamatusega, mis oli 6 miljonit rohkem kui eelmisel aastal.

Vaatamata keerukatele julgeolekutingimustele, jätkas EL elupäästva abi osutamist ka piirkondades, mida muud abistajad ei toeta. 2018. aastal eraldati abitegevuse toetamiseks 46 miljonit eurot.

Rohingja kriis

Pärast ulatuslikku elanikkonna sundümberasustamist 2017. aastal elas 2018. aastal Cox's Bazaris Bangladeshis umbes miljon kodakondsuseta pagulast. Enamik neist elas äärmiselt ülerahvastatud hiigellaagris, sõltusid täielikult humanitaarabist ning neil puudusid liikumisvabadus ja võimalused elatise teenimiseks. Myanmaris elanike ümberasustamine suurendas Cox's Bazaris koguelanikkonda pea kolm korda, mis põhjustas pingeid kohalike kogukondadega.

EL andis nii Bangladeshis kui ka Myanmaris kriisi tarbeks 46 miljonit eurot humanitaarabi põhiliste tervishoiuteenuste, vee, kanalisatsiooni, peavarju, toidu, kaitse, psühholoogilise toe ning katastroofiohu vähendamise kujul.

Horisontaalprioriteedid

Hädaolukordades hariduse andmine

2018. aastal pühendas Euroopa Komisjon 8,5 % oma humanitaareelarvest hädaolukordades hariduse andmisele 34 riigis (kokku 91,6 miljoni euro eest), ületades seega 8 % aastaeesmärgi. 2018. aastal rahastas komisjon ka 1,4 miljoni euro ulatuses hädaolukordades hariduse andmist Kreekas erakorralise toetuse rahastamisvahendi kaudu. Hädaolukordades hariduse andmise toetus aitas 1,25 miljonit abisaajat, võimaldades neil saada kõige haavatavamates olukordades turvalist ja kvaliteetset haridust.

Lisaks võttis komisjon¹ 2018. aasta mais vastu teatise, mis käsitleb hariduse andmist hädaolukordades ja pikaajalistes kriisides. Uus poliitikaraamistik võimaldab ELil võimendada vahendeid tervikliku ja koordineeritud humanitaar- ja arenguabi loomise ning selgete strateegiliste prioriteetide alusel ootuspärasemalt, paindlikult ja tõhusalt. ELi liikmesriigid kiitsid poliitikaraamistiku heaks 2018. aasta novembris vastu võetud nõukogu järelduses².

Sularahatoetused

Nagu rahvusvaheline üldsus leidis ülemaailmsel humanitaarabiteemalisel tippkohtumisel ning nagu kinnitas ka sularaha suunis (november 2017), on rahaülekanded tihti mõjusamad ja kulutõhusamad kui teised abivormid. Kui tehingukulud on väiksemad, jõuab abi otse abivajajateni ning avaldab maksimaalset mõju hea hinna ja kvaliteedi suhtega. Lisaks toetavad sularahaülekanded kohalikke turge ning aitavad kogukondadel taastuda ning suurendada oma vastupanuvõimet.

Euroopa Komisjon kasutas kõiki võimalusi, et suurendada sularaha kasutamist, mida on edukalt kasutatud Türgis, Kreekas, Somaalias, Liibanonis, Jordaania, Afganistanis ja Iraagis toimunud tegevustes.

Innovatsioon ja erasektori kaasamine

2018. aastal kaasati komisjon üleilmsesse arutelusse humanitaarabi alase innovatsiooni ja erasektori kaasamise üle, eeskätt Maailma Majandusfoorumi iga-aastaselt kohtumisel, ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu humanitaarasjade segmendis ning ÜRO Peaassambleel.

Komisjon jätkas uuenduslike lähenemiste väljatöötamise toetamist, kasutades ELi uurimis- ja arendusprogrammide pakutavaid võimalusi. Näiteks hakati 2018. aastal välja andma kolme Euroopa innovatsiooninõukogu programmi „Horisont 2020“ auhinda, mis on otseselt seotud humanitaarvaldkonnaga: Affordable High-Tech for Humanitarian Aid, Early Warning for Epidemics ja Blockchains for Social Good.

¹ Teatis „Haridus hädaolukordades ja pikaajalise kriisi tingimustes“ (COM(2018) 304 final, 18.5.2018).

² Nõukogu järeldused teemal „Haridus hädaolukordades ja pikaajalise kriisi tingimustes“ (12817/18, 26. november 2018).

ELi juhtpositsioon hädaolukordades seoses algatusega „Kaitse tagamine soolise vägivald eest hädaolukordades“

2017. aasta juunist 2018. aasta detsembrini juhtis komisjon üleilmset humanitaaralgatust „Kaitse tagamine soolise vägivald eest hädaolukordades“. See üleilmne algatus toob kokku 82 partnerit (riigid, rahastajad, rahvusvahelised organisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid) ning selle eesmärk on teha muudatusi ja soodustada aruandekohustust humanitaarsüsteemis, et tegeleda soolise vägivaldaga kriisi esimestes staadiumites. Komisjon on olnud selles algatuses aktiivne alates selle loomisest (2013) ning sai 2017. aasta juunis selle üleilmseks juhiks.

2017. ja 2018. aastal eraldas Euroopa Komisjon umbes 62 miljonit eurot humanitaarabi, et ennetada seksuaalset ja soolist vägivalda kogu maailmas ning sellele reageerida.

ECHO programm Flight (Aafrika) ja humanitaarabi alaste lennutransporditeenuste toetamine

Humanitaarlennuteenused on abivajajateni jõudmiseks hädavajalikud, eriti ebakindla taristu korral. Lisaks humanitaarabi ja töötajate transpordile korraldavad humanitaarlennuteenused meditsiinilisi ja turvaevakuatsioone.

Komisjonil on enda humanitaarlennuteenus ECHO Flight, millel on keskused Keenias, Ugandas, Kongo DVs ja Malis. Kuue õhusõidukiga teenus toetas 2018. aastal humanitaartöötajaid enam kui 250 projektis ning transportis 26 176 humanitaarabitöötajat ja umbes 230 tonni veoseid. ECHO Flighti eelarve küündis 14,6 miljoni euroni ning teenust osutati partneritele ja humanitaarabiorganisatsioonidele tasuta.

Lisaks toetas komisjon muid mittetulunduslikke humanitaarlennuteenuseid. 2018. aastal panustas see 24,5 miljonit eurot Maailma Toiduprogrammi/Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni humanitaarlennuteenusesse ning 750 000 eurot Mission Aviation Fellowshipi tegevusse Afganistanis.

2018. aastal tehtud hindamiste kokkuvõte

[„Comprehensive evaluation of EU Humanitarian Aid, 2012-2016“](#)

Hindamisest järeldati, et EL on põhimõttekindel vajaduspõhine rahastaja, millel on ainulaadsed omadused, näiteks selle lähenemine partnerlussuhetele, kohapealsete esinduste võrgustik ning panused humanitaarsüsteemi kujundamisse. Leiti, et eelarveeraldised on asjakohased, et vastata sihtrühmade vajadustele, humanitaarabi eesmärkidele ning juhinduda kõikehõlmavatest ja jõulistest vajadustest hindamistest. Üldiselt peeti tegevusi kulutõhusaks.

Parandamist vajavate valdkondade hulka kuulusid: programmilisema lähenemise väljatöötamine ELi ja selle partnerite vahelistele partnerlussuhetele; kohalike rakenduspartnerite kaasamise suurendamine; edukate uuenduslike lähenemiste ja parandatud aruandluse laiendamine; sünergia soodustamine kodanikukaitsetegevustega; ELi strateegiliste suundade aluspõhimõtete parem edastamine.

„Evaluation of Humanitarian Logistics within EU Civil Protection and Humanitarian Action, 2013-2017“

Hindamine hõlmas komisjoni investeeringuid humanitaarlennuteenustesse, humanitaarlogistika süsteemide parandamise algatusi ning komisjoni projektide logistiliste elementide rahastamist. Selles järelitati, et komisjoni investeeringud logistikakeskustesse ja koolitustesse ning komisjoni panus üleilmse logistikaklastri väljatöötamisse toovad pikaajalist kasu. Lisaks on lennuteenuste toetamine endiselt väga oluline.

Hinnangus soovitati komisjonil töötada välja humanitaarlogistika poliitika ning pöörata partnerluslepingutes, kriisihindamises ja kavandamisvahendites rohkem tähelepanu logistikale. Lisaks pakuti välja meetodeid logistikavaldkonna juhtpositsiooni täiendavaks edendamiseks, tehes koostööd teiste humanitaartöötajatega, et saavutada tõhusust ja parandada tulemusi.

„Evaluation of the EU humanitarian aid intervention in the African Great Lakes region, 2013-2017“

See hindamine andis hinnangu ELi humanitaarsekkumistele Ida-Aafrika järvede piirkonnas perioodil 2013–2017. Eelarvealdised ei olnud proportsionaalsed piirkonna suurenevate vajadustega, mis viitas sellele, et komisjon pidi oma sekkumistes piirduma elupäästmisega seotud põhitegevusega. Sellele vaatamata kohandati vastu võetud strateegiat kooskõlas vajaduste muutumisega, tegevuste seas saavutati suur sidusus ning komisjon mängis olulist rolli piirkonna humanitaarabi koordineerimise asutustes.

Hindamine tuvastas konkreetsed aspektid, mis toetavad Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi tõhusust, nt tugevad järelevalveprotsessid. Arenguruumi täheldati seoses kordustootlemise protsessidega (st et uuendada rakenduspartnerite toetusi, et jätkata kindla tegevusega) ning/või mitmeaastaste projektidega.

2018. a eelarve

1. Humanitaarabi valdkonnas sõlmitud komisjoni rahastamislepingute loetelu³:

ELi antud humanitaarabi lepingud on leitavad finantslääbipaistvuse süsteemi veebisaidil

2. 2018. aasta humanitaarabi eelarve täitmine

³ Sealhulgas asjaomaste partnerorganisatsioonide nimed.

ELi 2018. AASTA EELARVE TÄITMINE

Arvestamata liikmesriikidelt laekunud sihtotstarbelist välistulu

Piirkond/riik	Summa	%
Aafrika	651	37 %
Sudaan ja Lõuna-Sudaan	86	
Kesk-Aafrika Vabariik	95	
Ida-Aafrika järvede piirkond	70	
Aafrika Sarv	200	
Lõuna-Aafrika, India ookeani piirkond	11	
Lääne-Aafrika	160	
Põhja-Aafrika	19	
Aafrika	10	
Lähis-Ida ja idanaabrus	552	32 %
Lähis-Ida	474	
Idapoolsed naaberriigid	79	
Aasia, Vaikse ookeani piirkond	116	7 %
Edela- ja Kesk-Aasia	57	
Kagu-Aasia ja Vaikse ookeani piirkond	59	
Ladina-Ameerika, Kariibi piirkond	73	4 %
Ladina-Ameerika	52	
Kariibi mere piirkond	21	
Katastroofid kogu maailmas	36	2 %
Kodanikukaitse	41	2 %
ELi humanitaarabi vabatahtlikud	19	1 %
Erakorraline toetus liidus	199	11 %
Täiendavad tegevused ja tugi	67	4 %
KOKKU	1,753	100 %

(miljonites eurodes)

LISATEAVE JA ALLIKAD

- Üldteave Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) kohta:
<http://ec.europa.eu/echo/en>
- Finantsteave komisjoni humanitaarabiga seotud tegevuse kohta 2018. aastal:
https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Teave eelmiste aastate tegevuse kohta:
<http://ec.europa.eu/echo/about/annual-reports-en.htm>
- Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi 2018. aasta tegevusaruanne:
https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_en
- 2018. aasta haldus- ja tulemusaruanne:
<https://ec.europa.eu/info/node/10237>
- Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi hindamisaranded:
http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide humanitaarabi rahastamist käsitlevad andmed: <https://webgate.ec.europa.eu/hac/>

2014. aasta partnerluse raamlepingule allakirjutanud partnerite loetelu

<http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf>